

Houten, juni 2025

Aan de politieke partijen van Houten.

Houten energieneutraal in 2040!

Handreikingen voor uw verkiezingsprogramma!

Houten staat in de komende jaren voor grote uitdagingen. De ingrijpende bezuinigingen zorgen zowel organisatorisch als financieel voor grote druk en vragen om creatieve oplossingen. Een energieneutraal Houten in 2040 blijft echter onverminderd van cruciaal belang. De noodzaak voor duurzame, lokale en regionale oplossingen voor de energievoorziening wordt immers steeds urgenter. Mede op basis van de uitkomsten van het Burgerberaad bieden de gezamenlijke maatschappelijke initiatieven van de Energietafel Houten u daarom onderstaande handreikingen aan voor de opstelling van uw verkiezingsprogramma 2026-2030.

Het centrale begrip in ons advies is **lokaal**: samen besparen, opwekken, onderling leveren, plannen maken en samenwerken tussen bedrijven, burgers, netbeheerders en gemeentes. Uitgewerkt betekent dat

1. Zet optimaal in op energiebesparing en het betrekken van bewoners en bedrijven!

Wat je niet gebruikt hoeft je niet op te wekken! Zet daarom optimaal in op energiebesparende maatregelen van burgers en bedrijven en het vergroten van het energiebewustzijn. Essentieel hierbij zijn draagvlak en eigenaarschap, direct en persoonlijk contact, concrete ondersteuning en begeleiding. Energietransitie is immers vooral een sociale transitie. Dit vraagt concreet om:

- één fysiek energieloket voor Houten waar bewoners terecht kunnen voor al hun informatie en praktische ondersteuning, zoals collectieve inkoop, subsidies e.d. Bouw hierbij verder op het bestaande fysieke loket, het Energiehuis.
- een wijkaanpak om maatschappelijke initiatieven vanuit de bevolking te ondersteunen en nieuwe ontwikkelingen te verkennen zoals buurtwarmte, collectieve opslag etc.
- duidelijke afspraken met woningbouwcorporaties en andere verhuurders over de verduurzaming van huurwoningen
- voortzetting van maatregelen gericht op energie besparen bij bedrijven
- bevestiging van de eerdere ambitie om nieuwe wijken energieneutraal te bouwen.

2. Hou vast aan de ambitie Houten energieneutraal in 2040!

Door het verloop van de energietransitie wordt de noodzaak voor duurzame lokale en regionale oplossingen steeds urgenter. De netcongestie vormt met name in de provincie Utrecht een enorme belemmering voor de nieuw- en verbouw van woningen, de uitbreiding van de bedrijvigheid en de ontwikkeling van duurzame energie. De noodzakelijke uitbreiding van het net zullen tot enorme kostenstijging voor consumenten en bedrijven leiden en daarmee ligt energiearmoede voor nog meer mensen op de loer. Door het lokale energienet optimaler te benutten met behulp van bijvoorbeeld energie delen, groepscontracten, opslag en collectieve bronnetten en een komend lokaal nettarief kan een deel van deze kosten worden voorkomen. Hierdoor wordt het voor de burgers en bedrijven in Houten ook in hun rekening direct zichtbaar. En het maakt ons ook minder afhankelijk van internationale toevoer van energie. Vasthouden aan de ambitie om in 2040 in Houten energieneutraal te zijn is dan ook van cruciaal belang.

3. Benut optimaal de mogelijkheden van dubbel ruimtegebruik voor opwek duurzame energie

Om de schaarse buitenruimte zoveel mogelijk te ontzien is het van belang niet alleen maximaal de mogelijkheden van zon op daken van openbare en bedrijfsgebouwen te benutten maar waar mogelijk ook de plaatsing van solar carports op de openbare en bedrijfsparkeervoorzieningen te stimuleren zo mogelijk in combinatie met (slimme) laadpalen en eventueel opslag. Hiermee wordt ook de laadinfrastructuur uitgebreid, duurzame mobiliteit bevorderd, en dragen we bij aan het bestrijden van netcongestie doordat we lokaal direct gebruiken wat we lokaal opwekken.

4. Houd ruimte voor wind

Onzeker is of de totale productie van duurzame energie in 2040 ten allen tijden toereikend is om daadwerkelijk energieneutraal te zijn en of eventuele tekorten met alleen zonne-energie kunnen worden opgelost. We bepleiten daarom de optie van aanvullende windenergie (in combinatie met opslag) open te houden en met de bevolking te blijven bespreken. In de optie van kleine windmolens is al voorzien en mogelijk dienen zich op dit terrein meer mogelijkheden aan. Omdat windprojecten veelal regionaal van belang zijn, kan deelname aan windprojecten in grensoverschrijdende samenwerking mogelijk ook voor Houten perspectief bieden.

5. Faciliteer en ondersteun de ontwikkeling van collectieve bronnetten

Denk vooruit. In 2040 zal de koelbehoefte van gebouwen net zo groot zijn als de warmtebehoefte. Een oplossing die zowel warmte als koeling levert, heeft de voorkeur boven een oplossing die warmte levert en aanvullend nog veel extra netcongestie (airco's) zal veroorzaken. Deze oplossing heet een Zeer Lage Temperatuur bronnet (een ZLT-net), ook wel een 5^e generatienet genoemd. Duurzame bronnen van lage temperatuur (bijv. uit water in en om Houten, koeling van woningen of bedrijfspanden, restwarmte van supermarkten, etc.¹) kunnen via collectieve lage temperatuur bronnetten en bodemopslag gebruikt worden in de winter. Houten biedt goede mogelijkheden om duurzaam opgewekte energie in de zomer op te slaan in de bodem. In de wijk De Mossen functioneert zo'n bronnet al jarenlang naar volle tevredenheid en in Houten-Noord zijn bewoners in enkele wijken nu bezig met het opzetten van een warmtecoöperatie, een verdere technische verkenning van een ZLT-oplossing en het actief betrekken van bewoners. De realisatie van deze initiatieven vergt expertise en draagvlak, grote langjarige investeringen en benutting van de openbare ruimte. Directe en actieve betrokkenheid van en samenwerking met de gemeente is daarom cruciaal om deze zowel financieel als ruimtelijk mogelijk te maken. In de nieuwe Wet Collectieve Warmte staat de mogelijkheid voor "warmtegemeenschappen" en/of een lokaal warmtebedrijf waarin eindgebruikers de zeggenschap en het eigendom hebben. Gezien de grote potentie van bronnetten verdienen deze een centrale plaats in het energiebeleid van de komende jaren. Zorg hierbij ook dat huurders direct worden betrokken en verhuurders meedoen. Zet ook bij de bouwplannen voor Centrum, Molenzoom en Koppeling (CMK) en Houten Oost in op lage temperatuur bronnetten. Communiceer in alle gevallen vroegtijdig in welke wijken kansen liggen voor bronnetten, zodat burgers daar rekening mee kunnen houden bij vervanging van hun CV-ketel.

¹ Denk bv aan aquathermie (warmte uit water), riothermie (uit riolering en waterzuivering), restwarmte, zonne-energie.

6. **Zorg voor minstens 50% lokaal eigenaarschap bij nieuwe projecten voor duurzame energieopwekking en collectieve warmtevoorzieningen**

Om opbrengsten lokaal te behouden, bewoners optimaal te betrekken en zo het draagvlak te vergroten is het belangrijk per verordening te regelen dat bij nieuwe projecten is voorzien in minstens 50% lokaal eigenaarschap. Bewonersinitiatieven krijgen verder vanaf het begin een plek aan tafel bij de gemeente als er een plan speelt in hun buurt of wijk. Dit draagt tevens bij aan het vergroten van sociale cohesie in de wijk, onderdeel van de sociale koers van Houten.

7. **Geef meer aandacht aan energietransitie bij het bedrijfsleven**

Het bedrijfsleven (en inmiddels ook de kleinverbruiker) zit vrijwel op slot vanwege de netcongestie. Bedrijven verbruiken meer dan de helft van de energie in Houten. Dit vraagt meer aandacht om de energie transitie doelstelling te bereiken. Door het ondersteunen van de ontwikkeling van oplossingen bij netcongestie (bijvoorbeeld energiehub) wordt beschikbare transportcapaciteit in het elektriciteitsnet beter benut en kunnen pieken en dalen in het energiegebruik verminderen door samenwerking tussen bedrijven en realisatie van aanvullende oplossingen zoals groepscontracten en energieopslag. Zowel de elektriciteits- als warmtetransitie bij bedrijven vragen grote impulsen en bieden ook grote resultaten. Groei van bedrijfsactiviteiten wordt hiermee in combinatie met de energietransitie weer mogelijk gemaakt en worden extra netkosten vermeden.

Door de Stichting Impact Houten te faciliteren kan verder worden gewerkt aan de volgende concrete energiedoelen voor het bedrijfsleven:

- De voorbereiding en totstandkoming van energiehub en andere vormen van energiesamenwerking van verschillende bedrijven op bedrijventerreinen om meer duurzame energie mogelijk te maken alsook economische activiteit, die nu beperkt wordt door netcongestie.
- Vermindering van verbruik van aardgas bij bedrijven via een warmteonderzoek bij bedrijven en een gerichte vervolgaanpak.
- Gebruik van Energie Management Systemen door bedrijven die inzicht geven in verbruik en opwek van energie en helpen om besparingsmaatregelen te nemen en onderlinge samenwerking te faciliteren.
- Energieopwek op daken (zonnedaken) in combinatie met energieopslag via batterijen om opwek en verbruik bij bedrijven te verduurzamen, zoals op veel daken in Houten inmiddels toegepast.

8. **Steun het lokale energiesysteem van de toekomst: de energiegemeenschap**

Het energiesysteem zal in de toekomst steeds meer een lokaal karakter krijgen. Lokaal opgewekte schone energie wordt gelijktijdig lokaal gebruikt. Dit betekent dat energieverbruik en opwek van bedrijven en huishoudens ook meer aan elkaar verbonden worden. Lokaal energie delen, lokale warmtenetten en energiehub komen samen. Dit vraagt om de ontwikkeling van een energiegemeenschap, zoals voorzien in de nieuwe energiewet. Steun en actieve participatie van de gemeente hierbij is essentieel, zowel beleidsmatig als financieel. Concreet betekent dit onder meer:

- werk intensief samen met de Maatschappelijke Initiatieven
- ondersteun ze structureel waar nodig, maak gebruik van de expertise, stem af welke externe partijen worden ingehuurd en werk samen in projecten–Maak hierbij gebruik

van langjarige afspraken, bijvoorbeeld via een DAEB (Dienst van Algemeen Economisch Belang).

- Zorg voor duidelijke aanspreekpunten in de gemeentelijke organisatie voor bewoners en initiatieven met warmteplannen.
- Wees beschikbaar als ‘launching customer”, bijvoorbeeld als afnemer van lokaal opgewekte stroom en waar nodig als medefinancier eventueel via garantiestelling.

Wij stellen het zeer op prijs wanneer u deze punten in uw verkiezingsprogramma zou willen opnemen. We zijn graag bereid om de inhoud van deze brief nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Ronald Gorter
Voorzitter Energietafel Houten

Mede namens

Coöperatie Duurzaam Eiland
Voorzitter Bert Smit

Coöperatie Opgewekt Houten
Voorzitter Geert Gerritse

Stichting EnergieRijk Houten
Voorzitter Ronald Gorter

Stichting Impact Houten
Voorzitter Jan Mol

Duurzaamheidsfonds Houten
Voorzitter Ernst van Zijlen